

Enligt sändlista

Ändring av föreskrifter och fastställande av ny skötselplan m m för Strömsholms naturreservat i Hallstahammars, Västerås, Köpings och Kungsörs kommuner

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Ändamålet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och vårda ett varierat, slottspräglad kulturlandskap med dess natur-, kultur- och rekreationsvärden. Hävd av kulturlandskapet skall ske för att bevara och främja den rika floran och faunan och det unika lövträdsrika kulturlandskapet. Jordbruk, hästsport och friluftsliv skall främjas på ett sätt som innebär att områdets natur- och kulturvärden inte störs utan i stället förstärks.

Föreskrifter

Länstyrelsen meddelar med stöd av 8–10 §§ naturvårdslagen (1964:822) och 10 § naturvårdsförordningen (1976:484) att föreskrifterna för Strömsholms naturreservat skall ha följande ändrade lydelse. Länstyrelsen meddelar samtidigt med stöd av 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

- A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten för markägare och andra sakägare att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 bedriva täkt av berg, sten, grus, torv eller andra jordarter,
- 2 utföra skötselåtgärder för odlings- och skogsmark som ej är i enlighet med fast ställd skötselplan,
- 3 anlägga fritidsbebyggelse eller ny bebyggelse för permanentboende,
- 4 anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar,
- 5 anlägga motorbana eller skjutbana eller anordna motortävling,
- 6 anordna upplag annat än tillfälligt för jord- och skogsbrukets behov,
- 7 borra, gräva, schakta, utfylla, spränga, muddra, utfylla, eller på annat sätt skada mark, block eller sjöbottnar,
- 8 avverka eller utföra andra arbeten på ett sådant sätt att markspår av varaktigt slag uppkommer,

- 9 gödsla annan mark än sådan mark som angetts som åkermark i fastställd skötselplan,
- 10 nydika, omdika eller dikesrensa utom normalt underhåll av diken på åkermark samt omdikning av idag brukad åker,
- 11 lägga igen öppna diken,
- 12 skogsodla eller odla energiskog på befintlig eller nedlagd åkermark eller betesmark,
- 13 skada eller avlägsna alléer, åkerholmar, stengärdesgårdar eller odlingsrösen,
- 14 organisera eller upplåta mark för tävlings- eller motionsverksamhet, eller militäroving inom de områden som markerats på karta, bilaga 1.

Vidare är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

- 15 avverka annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
- 16 anlägga vilthägn,
- 17 bedriva fågeljakt,
- 18 bortföra stående och liggande död ved,
- 19 plantera träd av annat ursprung än lokal proveniens,
- 20 anlägga väg, stig, parkeringsplats, eller bro,
- 21 anlägga hamn, brygga eller anordna uppläggningsplats för farkoster,
- 22 utföra till- eller påbyggnad av befintlig byggnad eller anläggning,
- 23 bortta eller ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än det, vartill den tidigare varit använd,
- 24 ändra färgsättning på befintlig byggnad, eller på annat sätt väsentligt förändra dess yttre utseende,
- 25 utföra anläggning eller anordning för friluftslivet, annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
- 26 uppföra flaggstång eller mast,
- 27 uppföra ridhinder eller andra anläggningar i samband med ridsportaktiviteter annat än inom i bilaga 2 särskilt definierat område (får dock ej ske på sådant sätt att ekar eller lindar skadas),
- 28 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel utanför åkermarken,
- 29 genom anläggning eller annan åtgärd skada eller beskugga stammar av ihåliga lövträd,
- 30 dra fram mark- eller luftledning,
- 31 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
- 32 insamla mossor, lavar, vedsvampar och ryggradslösa djur,
- 33 jaga under sön- och helgdag, samt dag före sön- och helgdag,
- 34 att skjuta vid skjutbanan under sön- och helgdag, samt dag före sön- och helgdag.

Föreskrifterna 6-9, 15, 18-20, 26 och 28-31 gäller ej tomtmark.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med naturreservatet och som anges i fastställd skötselplan. Föreskrifterna utgör heller inte hinder för underhåll av farleder, hamnar samt befintliga el- och teleledningar.

Ovanstående föreskrifter skall inte omfatta sådan byggnad för vilken regeringen beslutar att särskilda föreskrifter jämlikt Kungliga Kungörelsen den 26 november 1920 (nr 744) skall gälla.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare liksom innehavare av särskilt rätt till mark förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 Utmärkning av reservatet
- 2 Utplacering av informationstavlor
- 3 Vård av vegetationen som anges i fastställd skötselplan
- 4 Uppförande och underhåll av anordningar för allmänhetens friluftsliv i enlighet med fastställd skötselplan

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar och att skada vegetationen i övrigt, t ex genom att gräva upp växter,
- 2 avsiktligt störa djurlivet, exempelvis genom att klättra upp i boträd eller genom fotografering på nära håll av boplats,
- 3 medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
- 4 rida eller cykla annat än på vägar eller särskilt anvisade stigar eller platser,
- 5 föra motordrivet fordon annan än på allmän väg,
- 6 tälta eller ställa upp husvagn,
- 7 göra upp eld annat än på anvisad plats,
- 8 anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
- 9 insamla mossor, lavar, vedsvampar och ryggradslösa djur.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet mm

- 1 Länsstyrelsen fastställer de anvisningar om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av bifogad skötselplan, bilaga 3.
- 2 Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltaren skall vara Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Upphävande av tidigare beslut

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 12 § naturvårdslagen att, då detta beslut vunnit laga kraft, Länsstyrelsens beslut fattat den 16 maj 1979, dnr 11.121-1610-75, i motsvarande delar skall upphöra att gälla.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

I samband med att projektet för utveckling av Strömsholmsområdet startade 1995, uppstod ett behov av att modernisera nu gällande föreskrifter och skötselplan, som ej reviderats sedan reservatsbeslutet 1979. Ett förslag till beslut togs fram under 1997 och remissbehandlades vintern-våren 1998.

Flera sakägare och flera övriga remissinstanser har framfört erinran mot det framlagda förslaget. Synpunkterna har i största möjliga utsträckning beaktats i den fortsatta handläggningen av ärendet.

Länsstyrelsen har enligt 27 § verksförordningen utrett föreskrifternas kostnads- och andra konsekvenser och dokumenterat utredningen i en konsekvensutredning. Riksrevisionsverket har lämnats tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, enligt bilaga 4 (formulär nr 18).

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jan Rydh.

I den slutliga handläggningen deltog även byrådirektör Robert Ström, föredragande samt
länsråd Håkan Eriksson
chefsjurist Jan Pesula
miljövårdsdirektör Kerstin Kvarnström
länsantikvarie Lennart Edlund

Jan Rydh

Robert Ström

Bilagor:

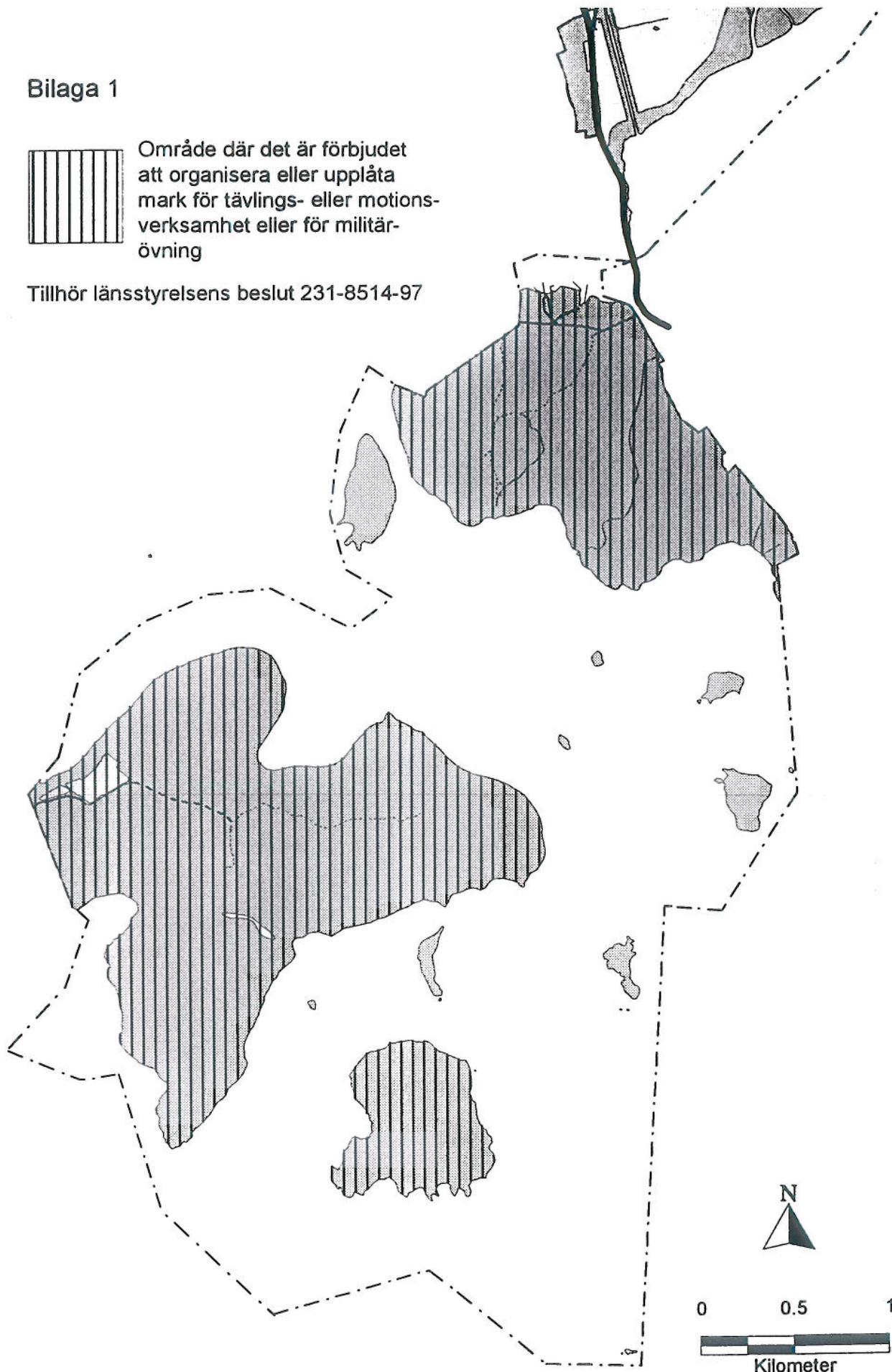
1. Karta över områden där det är förbudet att organisera eller upplåta mark för tävlings- eller motionsverksamhet eller för militärövning.
2. Karta över område där anläggningar för ridsport får uppföras utan tillstånd från Länsstyrelsen.
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Bilaga 1

Område där det är förbjudet
att organisera eller upplåta
mark för tävlings- eller motions-
verksamhet eller för militär-
övning

Tillhör länsstyrelsens beslut 231-8514-97

Bilaga 2

Område där anläggningar för
ridsport får uppföras
utan tillstånd från Länsstyrelsen

Tillhör länsstyrelsens beslut 231-8514-97

Bevarandeplan för Natura 2000-område Lindöberget väst SE0250158

Namn: Lindöberget väst
Områdesnummer: SE0250158
Area: 36,3 ha
Kommun: Köping
Områdestyp: Område av gemenskapsintresse
& särskilt skyddsområde för fåglar
Skyddsform: Naturreservat
Ägandeförhållande: Köpings kommun
Naturvårdsförvaltare: Köpings kommun
Lägesbeskrivning: ca 4 km Sydost om Köping

Denna bevarandeplan har förankrats enligt följande.

Utkast till berörda markägare för underhandssynpunkter den 22 juli 2005
Remiss till berörda markägare, myndigheter m.fl. den 13 oktober 2005
Därefter har bevarandeplanen bearbetats med beaktande av inkomna synpunkter
Beslutad den 16 december 2005
Kungöres i ortstidningar under vecka 52 år 2005

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Vad är natura 2000?	3
Ny tillståndsplikt	3
Bevarandeplan.....	4
Bevarandeplan för Lindöberget Väst SE0250158.....	4
Områdesbeskrivning.....	4
Syfte	5
Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	5
Ingående arter enligt fågeldirektivet.....	5
Definition av naturtyp.....	5
Ekologiska förutsättningar för naturtypen.....	6
Hotbild - vad kan påverka naturtyperna negativt?	6
Bevarandemål och uppföljningsmetoder för naturtypen.....	7
Arternas ekologiska krav.....	7
Bevarandemål och uppföljningsmetoder för arterna.	9
Bevarandeåtgärder.....	9
Övervakning och uppföljning	9

Bilaga: Karta över Natura 2000-området

Bakgrund

Vad är natura 2000?

Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, bygger för närvarande upp ett nätverk av EU:s mest värdefulla naturområden. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om vissa naturtyper, arter och deras livsmiljöer som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv.

Skapandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Bernkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s art- och habitatdirektiv (Rådets Direktiv 92/43/EEG) samt fågeldirektivet (Rådets Direktiv 79/409/EEG). EG-direktiven är en form av regler som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Natura 2000 kommer att bestå av den värdefullaste och finaste naturen som medlemsländerna kan visa upp. När nätverket är färdigt kommer många tusen värdefulla naturområden inom EU att ingå. Sverige måste, liksom övriga medlemsländer, se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i områdena så att de naturtyper och arter, som ska skyddas och bevaras inom ramen för Natura 2000 upprätthålls i "gynnsam bevarandestatus". Detta innebär lite förenklat att "äng ska förbli äng" och att "naturskog ska fortsätta att vara naturskog", och att arterna ska fortleva i livskraftiga bestånd. Begreppet "gynnsam bevarandestatus" är närmare definierat i habitatdirektivet liksom i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252).

I Sverige kommer sannolikt merparten av områdena på ett eller annat sätt att vara rättsligt skyddade med stöd av miljöbalken t.ex. som naturreservat. Sedan den 1 juli 2001 är samtliga Natura 2000-områden klassade som riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena.

Ny tillståndsplikt

Införandet av Natura 2000 i svensk lag har inneburit att det är förbjudet att utan tillstånd (enligt 7 kap 28 a § i miljöbalken) bedriva någon typ av verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000 område. Denna tillståndsplikt gäller även för verksamheter som bedrivs eller vidtas utanför Natura 2000 området. Av betydelse är således inte var verksamheten är lokaliserad utan den effekt den har på Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för skötsel och förvaltningsåtgärder.

Det är svårt att ge några generella exempel på verksamheter och åtgärder som kan omfattas av ovanstående tillståndsplikt då detta beror på varje enskilt Natura 2000-områdes naturvärden, hotbilder och ekologiska förutsättningar m.m. Verksamheter som realiserar någon av de i denna plan uppräknade hotbilderna kan dock betraktas som tillståndspliktiga, liksom verksamheter som försämrar de utpekade naturtyperna och arternas ekologiska förutsättningar. Observera, att om en verksamhet är tillståndspliktig behöver det inte innebära att den inte kan tillåtas. Om ett nekat tillstånd innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras är verksamhetsutövaren ersättningsberättigad.

Länsstyrelsen prövar ansökningarna om tillstånd till verksamheter eller åtgärder som berör Natura 2000 områden. Länsstyrelsens svarar också på frågor om en åtgärd eller verksamhet kräver tillstånd eller inte. Vid skogsbruksåtgärder svarar skogsvårdsstyrelsen på frågor om en verksamhet behöver tillstånd eller inte.

Ett Natura 2000-område kan samtidigt också vara eller komma att bli ett naturreservat. För ett naturreservat gäller i allmänhet tvingande skyddsföreskrifter. I vissa fall kan man dock få dispens från dessa.

Bevarandeplan

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vad som är syftet med varje enskilt Natura 2000 område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I planen beskrivs de ekologiska förutsättningar som behövs för att området skall bidra till att upprätthålla arterna och naturtyperna i gynnsam bevarandestatus. Vidare redovisas vilken reell eller potentiell hotbild som föranleder de planerade bevarandeåtgärderna. Bevarandeplanen har flera viktiga funktioner att fylla i den fortgående processen att sköta och förvalta Natura 2000-områden bl.a:

- Innehålla riktlinjer för skydds-, vård- och förvaltningsåtgärder.
- Underlag för tillståndsprövningar enligt 7 kap 28a- 29 §§ miljöbalken och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar enligt 6 kap miljöbalken.
- Fungera som referensnivå för den framtida, med jämna mellanrum återkommande, övervakningen och uppföljningen av gynnsam bevarandestatus.
- Upplysa och kommunicera med olika intressenter t.ex. markägare om vad som ska bevaras och vad som krävs för att nå målen för varje område.

Bevarandeplan för Lindöberget Väst SE0250158

Områdesbeskrivning

Området består av en vassbevuxen delsträcka av den norra stranden på den vik ifrån Galten som löper in mot Köping. Området beslutades som naturreservat den 11 november 1981. Reservatets skötselplan föreskriver inga aktiva vassåtgärder i detta område varför vassen fått utvecklas fritt sedan en längre tid tillbaka. I området ingår också vall och valldike. Vassarna är fågelrika och närheten till det nyligen återställda fågelrika området Norska hagar medför att Natura 2000-området har stor ekologisk betydelse för flera fågelarter.

Syfte

Syftet med området är att det ska bidra till att bibehålla eller återställa gynnsam bevarandestatus på *biogeografisk nivå för de i området förtecknade naturtyperna och arterna. Bevarandemålen i denna plan skall tolkas som ett förtydligande av syftet och beskriver hur det enskilda områdets förtecknade naturtyper och arter ska bidra till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

* = naturtyp som skall prioriteras i händelse av målkonflikt

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Areal i N2000-databasen (ha)	Bevarandestatus
3150	Naturligt Eutrof sjö	33	33	Okänd

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Kod	Art	Bevarandestatus
A021	Rördrom (<i>Butaurus stellaris</i>)	Okänd
A081	Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	Okänd

Definition av naturtyp

Observera!

Definitionen är generell och rikstäckande. Den har inte specificerats utifrån den kvalité och eventuella undertyper som finns i just detta område

Naturligt Eutrof sjö (3150)

Naturligt eutrofa sjöar och småvatten med hög biologisk produktion och artrika samt generellt näringskrävande växt och djursamhällen. Vattnet är näringsrikt och välbuffrat, klart eller relativt grumligt. Sjöhabitatet omfattar stranden upp till medelhögvattenlinjen.

Artsammansättningen är mångsidig och består av näringskrävande (eutrofa) arter. Långskotts- eller slingeväxter förekommer rikligt och strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Sedimenten är ofta lerrika.

Representativa sjöar har pH >7 och en totalfosforhalt > 25µg P/l. För att kunna definieras som naturtyp bör totalfosforhalten vara högst 125 µg/l och avvikelser från jämförvärdet vara högst klass 2 (tydlig avvikelse)¹.

Täckningsgraden för bladvass bör maximalt vara 75% av objektets vattenyta.

* EU har indelats i 9 biogeografiska regioner baserat på huvudsakligen rådande klimat-, mark-, terräng- och vegetationsförhållanden samt mänsklig påverkan.

¹ Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Rapport 4913.

Sjöar som sedan länge varit sänkta eller dämnda och upprätthåller vattenståndsfluktuationer med naturlig säsongsvariation samt reglerade sjöar där förutsättningarna för naturtypens karaktäristiska arter upprätthålls, ingår i naturtypen.

Ekologiska förutsättningar för naturtypen

Naturligt Eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150).

Naturligt näringsrikt, välbuffrat vatten med låg grad av mänsklig belastning av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen är en grundförutsättning. För varje enskilt objekt förutsätter bevarandet att dessa parametrar bibehålles på nivåer liknande eller bättre än de som rådde vid utpekandet (jfr med referenstillstånd/ bakgrundshalt). En förutsättning är naturliga vattenståndsfluktuationer och opåverkad hydrologi. För att förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus skall upprätthållas i området måste påverkan från mälarens reglering minimeras.

Det är viktigt med en artrikedom inom flera organismgrupper, allt ifrån plankton, påväxtalger och insekter till fisk och fågel. Det måste vara en för naturtypen naturlig artsammansättning utan inverkan av främmande arter eller fiskstammar och fria vandringsvägar i anslutande vattensystem.

Positivt för upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus är också om de naturliga eller kulturbetingade omgivningar med våtmarker, lövskogar samt hävdade strandängar består.

Vassarnas fågelliv gynnas vid måttliga störningar och ökad flikighet i vassbältet främst pga. bättre födosökmöjligheter.

Hotbild - vad kan påverka naturtyperna negativt?

Observera!

En komplett lista över samtliga hotbilder är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta. Verksamheter eller åtgärder som kan tänkas realisera någon eller några av de nedanstående hotbilderna kan betraktas som tillståndspliktiga (det behöver dock inte betyda att de inte kan tillåtas.) Listan omfattar dock inte bara effekter av tillståndspliktiga verksamheter utan även befintliga och potentiella situationer och problem som kan behöva åtgärdas.

Mälarens reglering innebär uteblivna naturliga vattenståndsvariationer som i sin medför att det idag inte finns någon naturlig störning på vassens utbredning. Vassen har således möjlighet att breda ut sig samt förtätas och homogeniseras vilket gör den mindre attraktiv för de flesta fågelarter.

Ökad eutrofiering pga. näringsläckage från omgivande åkermark och enskilda avlopp kan orsaka ökad växt- och algproduktion. Detta leder i sin tur till ökad grumlighet och ökade nedbrytningsprocesser i vattnet med syrebrist som följd. Detta kan medföra försämringar för bl.a. djurplankton som utgör en viktig basföda i näringskedjan. Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Rensning av diken kan orsaka grumling och på så sätt påverka vattenmiljöerna negativt.

Dikning/dränering, exploatering av strandområdet samt utsläpp från punktkällor (i hela mälaren) **eller utsättning av främmande arter** (i hela mälaren) är andra påtagliga hot. Utsättning av främmande fiskarter eller punktutsläpp i mälaren riskerar att fisk och andra organismer utkonkurreras eller drabbas av sjukdomar.

Bevarandemål och uppföljningsmetoder för naturtypen

Observera!

Bevarandemålen och uppföljningsmetoderna kommer att preciseras och eventuellt ändras efter genomförd sk. basinventering mellan åren 2005 – 2008.

Naturligt Eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150).

BEVARANDEMÅL	UPPFÖLJNINGSMETOD
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 33 ha.	Flygbildtolkning alt fältkontroll minst vart 12:e år.
Ph-värdet skall vara >7 och totalfosforhalten mellan 25 & 125 µg/l	Provtagningar i objektet enligt handboken för miljöövervakning
Vassens täckningsgrad i objektet skall inte öka i jämförelse med år X	Flygbildstolkningar minst vart 12:e år
De typiska fågelarterna (<i>ange arter</i>) skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X.	Inventering av arterna med lämplig standardiserad metod med start år X, därefter minst vart 12:e år.

Arternas ekologiska krav

Rördrom (*Botaurus stellaris*)

Rördromen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd (1-10 ha) och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Den söker oftast föda i vasskanten mot fria vattenytor och därav föredrar den flikiga vassbestånd med kanaler och laguner som ger mycket gräns mot vatten. Normalt undviker den jämnåriga och torrare vassbestånd, busk- och trädvegetation samt surt vatten.

Brun Kärrhök (*Circus aeruginosus*)

Arten är knuten till vassrika näringsrika slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammelvass att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas till någon kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver.

De strandnära områdena utmed Mälaren strax norr om natura 2000-området kallas **Norsa hagar** och har en lång historia som slätter- och betesmarker. Norsa hagar var tidigare en av länets värdefullaste fågellokalerna. Sedan mitten av 1970-talet har det bland annat nyttjats som upplagsplats för bergmaterial istället. Nu håller det återigen på att utvecklas till ett värdefullt våtmarks- och hagmarksområde, tack vare olika restaureringsåtgärder. Norsa hagar är ett strategiskt område ur bevarandesynpunkt och är födosöksområde för Natura 2000-områdets häckande bruna kärrhökar. Det är således av stor betydelse för den bruna kärrhöken att området förblir ett välskött våtmarksområde med välhävda strandängar.

Hotbild - vad kan påverka arterna negativt?

Observera!

Den hotbild som gäller naturtyperna i området (se ovan) gäller även de förekommande arterna. Nedan anges mer artspecifika hot som gäller utöver den gemensamma hotbilden för naturtyper och arter. Verksamheter eller åtgärder som kan tänkas realisera någon eller några av de nedanstående hotbilderna kan betraktas som tillståndspliktiga (det behöver dock inte betyda att de inte kan tillåtas.) Listan omfattar dock inte bara effekter av tillståndspliktiga verksamheter utan även befintliga och potentiella situationer och problem som kan behöva åtgärdas.

Dikning, förtorkning av närliggande landskap eller andra hydrologiska förändringar kan innebära försämrade livsmiljöer för den bruna kärrhöken. Ett stort hot mot arterna är att grunda sankmarker påverkas av jordbruket – mader och fuktängar dräneras och överförs till åkermark medan åar eller grunda sjövikar vallas in för att förhindra översvämning. En allmän ”förtorkning” av landskapet (täckdikning, dikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika marker till täta produktionsskogar av barrträd medför minskad förekomst av insekter, och groddjur m.m. vilket ger ett försämrat födounderland.

Bevarandemål och uppföljningsmetoder för arterna.

Observera!

De bevarandemål som gäller för naturtyperna i området (se ovan) kan i de flesta fall även ses som bevarandemål för de utpekade arterna. Nedan anges mer arts specifika mål som gäller utöver de gemensamma målen för naturtyper och arter. Liksom för naturtyperna kommer bevarandemålen och uppföljningsmetoderna att preciseras och eventuellt ändras efter genomförd sk. basinventering mellan åren 2005 – 2008.

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETOD</u>
I området skall brun kärrhök och rördrom häcka regelbundet.	Inventering med för syftet lämplig standardiserad metod minst vart 6:e år.

Bevarandeåtgärder

Området är skyddat som naturreservat. Det befintliga reservatsbeslutet och skötselplanen bedöms vara tillräckligt för att syftet och bevarandemålen uppnås i enlighet med denna bevarandeplan.

Underhåll av vallar och valldiken bedöms inte utgöra något hot mot området och dess arter och kan således fortgå som vanligt.

Reservatsföreskrifterna upptar inget förbud mot vasstäkt. Vasstäkt i mindre skala bedöms inte utgöra något hot mot rördromen eller den bruna kärrhöken. Viss vasstäkt kan snarare vara fördelaktigt för nämnda arter genom att skapa en störning i vassen och ge den en mer mångformig struktur. All eventuell vasstäkt måste dock samrådats med Länsstyrelsen och verksamheten omfattas av tillståndsplikten i 7 kap 28 § miljöbalken.

Övervakning och uppföljning

Under år 2005- 2008 genomför Naturvårdsverket i samarbete med Länsstyrelserna en så kallad basinventering av alla Natura 2000-områden i Sverige. Inventeringsresultaten kommer att ligga till grund för eventuella ändringar i bevarandeplanen med avseende på viktiga kompletteringar, rättning av felaktiga data eller för att göra justeringar i sköselförslagen. Bevarandeplanen är alltså ett levande dokument som kan uppdateras eller revideras vid behov.

Vart sjätte år ska Sverige rapportera bevarandestatusen till EU. Förslag till uppföljningsmetoder anges i samma tabell som arterna och naturtypernas bevarandemål. Uppföljning av bevarandemålen för Natura 2000 områdena kommer framför allt att ske i objekt med skötselkrävande naturtyper. Naturtyper som inte är skötselkrävande kommer att följas upp där Länsstyrelsen anser det särskilt motiverat, samt i ett mindre antal objekt som ingår i den nationella uppföljningen av natura 2000.

**Karta över Natura 2000-området
Lindöberget (SE0250158)**

Tillhör Länsstyrelsens bevarandeplan, dnr 511-6911-05

N

- Områdesgräns
- Naturligt eutrof sjö

1:6 000

Bevarandeplan för Natura 2000-område Strömsholm SE0250005

Namn: Strömsholm
Områdesnummer: SE0250005
Area: 2403 ha
Kommun: Västerås, Kungsör, Hallstahammar, Köping
Områdestyp: Område av gemenskapsintresse
& särskilt skyddsområde för fåglar
Ägarförhållanden: Statligt (Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk)
Skyddsform: Naturreservat
Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen i Västmanlands län

Denna bevarandeplan har förankrats enligt följande.

Informationsbrev till berörda markägare den 20 augusti 2004
Utkast till berörda markägare för underhandssynpunkter den 11 januari 2005
Utkast till tillsynsman och Skogsvårdsstyrelsen för underhandssynpunkter
den 12 maj 2005
Remiss till berörda markägare, myndigheter m.fl. den 3 juni 2005
Därefter har bevarandeplanen bearbetats med beaktande av inkomna synpunkter
Beslutad den 13 december 2005
Kungöres i ortstidningar under vecka 52 år 2005

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Vad är natura 2000?.....	3
Ny tillståndsplikt	3
Bevarandeplan.....	4
Bevarandeplan för Strömsholm SE0250005	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	6
Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet.....	6
Ingående arter enligt fågeldirektivet	6
Definition av naturtyper	7
Ekologiska förutsättningar för naturtyperna	9
Hotbild - vad kan påverka naturtyperna negativt?	12
Bevarandemål och uppföljningsmetoder för naturtyperna.....	14
Arternas ekologiska krav.....	17
Hotbild - vad kan påverka arterna negativt?	20
Bevarandemål och uppföljningsmetoder för arterna.....	22
Bevarandeåtgärder.....	23
Övervakning och uppföljning.....	25
Bilaga: Karta över Natura 2000-området	

Bakgrund

Vad är natura 2000?

Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, bygger för närvarande upp ett nätverk av EU:s mest värdefulla naturområden. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om vissa naturtyper, arter och deras livsmiljöer som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv.

Skapandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Bernkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s art- och habitatdirektiv (Rådets Direktiv 92/43/EEG) samt fågeldirektivet (Rådets Direktiv 79/409/EEG). EG-direktiven är en form av regler som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Natura 2000 kommer att bestå av den värdefullaste och finaste naturen som medlemsländerna kan visa upp. När nätverket är färdigt kommer många tusen värdefulla naturområden inom EU att ingå. Sverige måste, liksom övriga medlemsländer, se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i områdena så att de naturtyper och arter, som ska skyddas och bevaras inom ramen för Natura 2000 upprätthålls i "gynnsam bevarandestatus". Detta innebär lite förenklat att "äng ska förbli äng" och att "naturskog ska fortsätta att vara naturskog", och att arterna ska fortleva i livskraftiga bestånd. Begreppet "gynnsam bevarandestatus" är närmare definierat i habitatdirektivet liksom i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252).

I Sverige kommer sannolikt merparten av områdena på ett eller annat sätt att vara rättsligt skyddade med stöd av miljöbalken t.ex. som naturreservat. Sedan den 1 juli 2001 är samtliga Natura 2000-områden klassade som riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena.

Ny tillståndsplikt

Införandet av Natura 2000 i svensk lag har inneburit att det är förbjudet att utan tillstånd (enligt 7 kap 28 a § i miljöbalken) bedriva någon typ av verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000 område. Denna tillståndsplikt gäller även för verksamheter som bedrivs eller vidtas utanför Natura 2000 området. Av betydelse är således inte var verksamheten är lokaliserad utan den effekt den har på Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för skötsel och förvaltningsåtgärder.

Det är svårt att ge några generella exempel på verksamheter och åtgärder som kan omfattas av ovanstående tillståndsplikt då detta beror på varje enskilt Natura 2000-områdes naturvärden, hotbilder och ekologiska förutsättningar m.m. Verksamheter som realiserar någon av de i denna plan uppräknade hotbilderna kan dock betraktas som tillståndspliktiga, liksom verksamheter som försämrar de utpekade naturtyperna och arternas ekologiska förutsättningar. Observera, att om en verksamhet är tillståndspliktig behöver det inte innebära att den inte kan tillåtas. Om ett nekat tillstånd innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras är verksamhetsutövaren ersättningsberättigad.

Länsstyrelsen prövar ansökningarna om tillstånd till verksamheter eller åtgärder som berör Natura 2000 områden. Länsstyrelsens svarar också på frågor om en åtgärd eller verksamhet kräver tillstånd eller inte. Vid skogsbruksåtgärder svarar skogsvårdsstyrelsen på frågor om en verksamhet behöver tillstånd eller inte.

Ett Natura 2000-område kan samtidigt också vara eller komma att bli ett naturreservat. För ett naturreservat gäller i allmänhet tvingande skyddsföreskrifter. I vissa fall kan man dock få dispens från dessa.

Bevarandeplan

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vad som är syftet med varje enskilt Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I planen beskrivs de ekologiska förutsättningar som behövs för att området skall bidra till att upprätthålla arterna och naturtyperna i gynnsam bevarandestatus. Vidare redovisas vilken reell eller potentiell hotbild som föranleder de planerade bevarandeåtgärderna. Bevarandeplanen har flera viktiga funktioner att fylla i den fortgående processen att sköta och förvalta Natura 2000-områden bl.a:

- Fungera som vägledning för vård- och förvaltningsåtgärder t.ex. skötselplaner, naturvårdsavtal mm
- Underlag för tillståndsprövningar enligt 7 kap 28a- 29 §§ miljöbalken och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar enligt 6 kap miljöbalken.
- Fungera som referensnivå för den framtida, med jämna mellanrum återkommande, övervakningen och uppföljningen av gynnsam bevarandestatus.
- Upplysa och kommunicera med olika intressenter t.ex. markägare om vad som ska bevaras och vad som krävs för detta.

Bevarandeplan för Strömsholm SE0250005

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området omfattar Strömsholms naturreservat. Området är av riksintresse för både natur- och kulturmiljövården liksom för friluftslivet.

Området karaktäriseras av ett omväxlande och tilltalande odlingslandskap med en rad kulturhistoriskt värdefulla naturmiljöer. Mycket höga naturvärden är knutna till de ädellövträd som står i områdets ekhagar, alléer och lövklädda betesmarker. Här finns en sällsynt flora och fauna knuten till ihåliga månghundraåriga hagmarksträd. Över 170 rödlistade arter är funna i området, det stora flertalet av dessa utgörs av skalbaggar, lavar och svampar knutna till solbelysta ekar, askar och lindar. Höga naturvärden finns också knutna till de betade strandängarnas och de vassområdenas rika fågelfauna. I området finns också före detta ängsmarker som idag vuxit igen till ädellövskog som utvecklat höga naturvärden.

Föreningen Ridskolan Strömsholm bedriver idag omfattande verksamhet inom området. Hit kommer elever från hela världen för att få ridinstruktörsutbildning m.m.

Natura 2000 området kan grovt delas in i tre landområden.

Längst i söder sträcker sig en halvö ut i mälaren mot öster den sk. Billingen. Billingen karaktäriseras av en öppen betad friskäng som i söder övergår till fuktäng för att sedan bli till ett vassbevuxet sund. Spritt i betesmarken finns trädklädda höjder. Några av höjderna har röjts på senare år och hyser nu trädskikt med klassiska hagmarksträd av bl.a. ek och lind. Mot öster och söder om sundet sträcker sig mer otillgängliga marker med omväxlande tät ädellövskog och mer trivial skog. Här och var finns inslag av mer öppna marker med nyupptagen slätterhävd samt helt ohävdade marker.

Strax söder om Borgåsund ligger den sk. Jordmarken.

Jordmarken präglas av en öppen och omfattande frisk-fuktig betesmark. Inslag av trädbeklädda höjder med ädellövträd finns. Mot väster växer en omväxlande skog som bitvis har karaktären av ädellöv men som också utgörs av främmande ren bokskog och trivial blandskog. Här finns också ett omfattande hygge.

Den norra delen av området präglas av slottsområdet och dess kulturprägel. Här finns ett öppet och omväxlande jordbrukslandskap. Här och var återfinns igenvuxna ängsmarker som numera utgörs av ädellövskog. Här finns också ett större område som hyser mestadels trivial barr och lövskog, den sk Djurgårdsskogen. Nordväst om slottsområdet ligger den fågelrika lagårdsjön omgiven av värdefulla betade fuktängar (strandängar). Reservatets östra del utgörs av sjön Freden med ett smalt vassbälte och innanför detta en fuktäng.

Det finns flera kända fornlämningar inom området. En del av området, Strömsholmsåsen, är även fornvårdsobjekt (nr 37) med särskilda skötselåtgärder. Området ligger till större delen inom bevarandeprogram för odlingslandskapens natur- och kulturmiljövården, Strömsholm 61-19, samt delvis inom Kulturminnesvårdsprogram (KMV) för Strömsholm-Utnäs-Borgasund i Hallstahammars kommun. Området ligger även delvis inom Riksintresse för kulturmiljövården, Strömsholms kanalmiljö (K7).

Syfte

Syftet med området är att det ska bidra till att bibehålla eller återställa gynnsam bevarandestatus på *biogeografisk nivå för de i området förtecknade naturtyperna och arterna. Bevarandemålen i denna plan skall tolkas som ett förtydligande av syftet och beskriver hur det enskilda områdets förtecknade naturtyper och arter ska bidra till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

* EU har indelats i 9 biogeografiska regioner baserat på huvudsakligen rådande klimat-, mark-, terräng- och vegetationsförhållanden samt mänsklig påverkan.

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

* = naturtyp som skall prioriteras i händelse av målkonflikt

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Areal i N2000-databasen (ha)	Bevarandestatus
3150	Naturligt eutrof sjö med nate- eller dybladsvegetation	1258	1129	Ogynnsam
6270*	Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen	52	48	Okänd
6410	Fuktäng med blååtäl eller starr	175	168	Okänd
9010*	Västlig taiga	50	-	Okänd
9020*	Boreonemoral, ädellövskog	82	96	Okänd
9070	Trädklädda betesmarker	63	48	Okänd

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

*) = art som skall prioriteras i händelse av målkonflikt

Kod	Art	Bevarandestatus
A1084	* Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i>)	Ogynnsam
A1130	Asp (<i>Aspius aspius</i>)	Okänd

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Kod	Art	Bevarandestatus
A021	Rördrom (<i>Botaurus stellaris</i>)	Okänd
A072	Bivråk (<i>Pernis apivorus</i>)	Okänd
A075	Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Okänd
A081	Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)	Okänd
A094	Fiskgjuse (<i>Pandon haliaetus</i>)	Okänd
A119	Småfläckig sumphöna (<i>Porzana porzana</i>)	Okänd
A197	Svarttärna (<i>Chlidonias niger</i>)	Okänd
A236	Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	Okänd
A338	Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)	Okänd
-	Sädgås (<i>Anser fabalis</i>)	Okänd
-	Stjärtand (<i>Anas acuta</i>)	Okänd
-	Årta (<i>Anas querquedula</i>)	Okänd
-	Skedand (<i>Anas clypeata</i>)	Okänd

Definition av naturtyper

Observera!

Definitionerna är generella och rikstäckande. De har inte specificerats utifrån den kvalitet och eventuella undertyper som finns i just detta område

Naturligt Eutrof sjö (3150)

Naturligt eutrofa sjöar och småvatten med hög biologisk produktion och artrika samt generell näringskrävande växt och djursamhällen. Vattnet är näringsrikt och välbuffrat, klart eller relativt grumligt. Sjöhabitatet omfattar stranden upp till medelhögvattnenlinjen.

Artsammansättningen är mångsidig och består av näringskrävande (eutrofa) arter. Långskotts- eller slingeväxter förekommer rikligt och strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Sedimenten är ofta lerrika.

Representativa sjöar har pH >7 och en totalfosforhalt > 25µg P/l. För att kunna definieras som naturtyp bör totalfosforhalten vara högst 125 µg/l och avvikelser från jämförvärdet vara högst klass 2 (tydlig avvikelse)¹.

Täckningsgraden för bladvass bör maximalt vara 75% av objektets vattenyta.

Sjöar som sedan länge varit sänkta eller dämnda och upprätthåller vattenståndsfluktuationer med naturlig säsongsvariation samt reglerade sjöar där förutsättningarna för naturtypens karaktäristiska arter upprätthålls, ingår i naturtypen.

Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270)

Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)

Hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. ”kalkfuktängen”.

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

¹ Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Rapport 4913.

Västlig taiga (9010)

Naturliga, gamla, boreala och hemiboreala skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar, ”naturskog” eller ”naturskogsartad skog”. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. De hyser en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater. Många hotade arter är beroende av förekomst av död ved och olika successionsstadier.

Undergrupper:

- A. naturlig, gammal granskog
- B. naturlig, gammal tallskog
- C. naturlig, gammal blandskog
- D. naturlig, gammal triviallövskog
- E. nyligen brända områden (brandfält)
- F. yngre successionsstadier som utvecklats efter brand, t.ex. lövbrännor.

Boreonemoral ädellövskog (9020)

Naturtypen är en övergångsform från boreala till nemorala skogstyper och förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, och ädellövträd utgör minst 50 % av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Inget av trädslagen ek, bergesk, avenbok, (var för sig eller tillsammans) eller bok utgör mer än 50 % av grundytan.

Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd, död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Naturtypen har en lång kontinuitet som lövträdbärande mark. Betes- eller slätterbruk har vanligtvis förekommit men områdena är nu igenvuxna. Delar av naturtypen kan pga. av terrängförhållanden, endast varit marginellt påverkade av bete under lång tid.

Naturtypen är mycket artrik och rödlistade arter av epifytiska kryptogamer, vedlevande insekter, samt marklevande flora och fauna förekommer. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet.

Trädklädd betesmark (9070)

Naturtypen förekommer på fastmark och är torr-blöt och näringsfattig-näringsrik. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar både betade trädklädda hagmarker och betad skog.

Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas.

Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns kvar.

Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall förekommer tall. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok.

Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. Antalet rödlistade arter som är knutna till naturtypen är högt. Finns det gott om död ved kan även ett stort antal rödlistade arter knutna till sådana substrat finnas i naturtypen.

Områden med något lägre krontäckningsgrad än 30 % och med mycket höga naturvärden knutna till naturtypen och dess grova lövträd kan klassas som trädklädd betesmark.

Ekologiska förutsättningar för naturtyperna

Naturligt Eutrofa sjöar med nate- eller dybladsvegetation (3150).

Naturligt näringsrikt, välbuffrat vatten med låg grad av antropogen belastning av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen är en grundförutsättning. För varje enskilt objekt förutsätter bevarandet att dessa parametrar bibehålls på nivåer liknande eller bättre än de som rådde vid utpekandet (jfr med referenstillstånd/ bakgrundshalt). En förutsättning är naturliga vattenståndsfluktuationer och opåverkad hydrologi. För att förutsättningarna för gynnsam bevarandestatus skall upprätthållas i området bör påverkan från Mälarens reglering minimeras.

Det är viktigt med en artrikedom inom flera organismgrupper, allt ifrån plankton, påväxtalger och insekter till fisk och fågel. Det måste vara en för naturtypen naturlig artsammansättning utan inverkan av främmande arter eller fiskstammar och fria vandringsvägar i anslutande vattensystem.

Positivt för upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus är också om de naturliga eller kulturbetingade omgivningar med våtmarker, lövskogar samt hävdade strandängar består. I Strömsholm kan man identifiera tre övergripande och viktiga strukturer; klarvattenområde, vassbälte samt blå bärd. Blå bärd är grunda vegetationsrika vattenområden mellan öppetvatten och strandäng. Betesdjurens tramp och betning av vass och i blöta områden resulterar i grunt

öppet vatten, med en mycket stor produktion av frörrika våtmarksväxter och insekter, som i sin tur är en förutsättning för ett rikt strandfågelliv. Vassarnas fågelliv gynnas vid måttliga störningar och ökad flikighet i vassbältet främst pga. bättre födosökmöjligheter.

Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270)

Naturtypen förekommer på Billingen och jordmarken. Den är helt beroende av ordentlig hävd i form av bete eller slåtter. Hävden måste vara så pass kraftig att ingen förna samlas på marken. Kvarbliven förna kväver effektivt de späda och ljuskrävande örter som är knutna till naturtypen. Pga. det ljuskrävande markskiktet är det viktigt att röja undan igenväxningsvegetation. Krontäckningen får aldrig överstiga 25 %. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slåtter även fortsättningsvis hävdas genom slåtter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas. Bäst resultat brukar fås om skötseln är utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden för fält-, busk- och trädkikt. I naturtypen får inte förekomma gödsling, kalkning, dikning, insådd av främmande arter och djuren får inte tillskottsutfodras.

För några delar är det nödvändigt med en restaurering av naturtypen (se karta).

Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)

Strömsholms fuktängar med lång hävdkontinuitet och hävdgynnade naturvärden är beroende av fortsatt skötsel i form av bete eller slåtter (inklusive höbärgning och eventuellt efterbete) för att naturtypen skall kunna bibehålla gynnsam bevarandestatus. Marken måste vid vegetationssäsongens slut vara väl hävdad dvs. hävdtrycket skall vara så kraftigt att ingen förna ansamlas på marken. I naturtypen får det inte förekomma gödsling, kalkning, dikning eller insådd av främmande arter. För att fuktängarna skall kunna bibehålla sin viktiga funktion som rastplatser för fåglarna måste dessa årligen översvämmas.

För några delar, som inte hävdats på decennier är det nödvändigt med restaurering(se karta).

Västlig taiga (9010)

En viktig förutsättning för naturtypen är en lång skoglig kontinuitet där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning, denna skapas i huvudsak genom en naturlig dynamik där störningar av olika slag är viktiga, t.ex. stormfällningar, brand, insektsangrepp, översvämningar m.m. Förekomst av substrat för bl.a. insekter, epifytiska lavar och svampar är en nödvändighet för många arter knutna till naturtypen. Särskilt viktigt är förekomsten av; död ved i form av torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, bränd ved samt gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Lövträd, gärna gamla och/eller grova träd, av t.ex. asp, sälg och rönn är viktiga substrat och dessutom viktiga som hålträd för fåglar.

I Strömsholm förekommer naturtypen på Sävholmen. Det är av stor vikt att bibehålla öns orördhet.

Boreonemorala ädellövskog (9020).

Ädellövskogen i området finns framför allt på Billingen i form av mindre isolerade skogsholmar som dock tidigare varit betade. På Billingen finns också ett större skogsbestånd bestående av ädellövskog omväxlat med mer triviala trädslag. Mindre ädellövskogsbestånd finns även utspridda i övriga delar av området. En förutsättning är att det finns en lång kontinuitet av lövträd med en varierad åldersstruktur. Naturtypens höga naturvärden är bl.a. kopplade till sekundära ädellövträd och naturskogsartade förutsättningar. Särskilt viktigt är förekomsten av lämpliga substrat för insekter, landmollusker, epifytiska lavar, mossor m.m. i form av gamla och grova träd, död ved, hålträd, lågor av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier.

Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik och skogsbruk kan ej bedrivas utan att naturtypen försvinner. Naturtypen skall därför i princip lämnas till fri utveckling med undantag för frihuggning av befintliga gamla grova träd i bryn som bedöms viktiga som substrat för läderbagge och andra värmeälskande insekter. Invandrande gran och eventuella främmande trädslag skall också hållas undan. Hassel är värdväxt för många mykorrhizasvampar, och flera förnasvampar gynnas av de markförutsättningar som är följden av hasselförnans goda egenskaper.

Trädklädda betesmarker (9070)

Naturtypen förekommer främst på Billingen men även i mindre utsträckning på jordmarken och i områdets norra halva. En förutsättning för naturtypen är en lång trädkontinuitet och inslag av gamla träd. Krontäckningsgraden får inte understiga 25 %, då övergår naturtypen i öppen betesmark/äng. Naturtypen är helt beroende av ordentlig hävd i form av bete. Betestrycket måste vara så hårt att ingen förna årligen ansamlas på marken samt, om nödvändigt, måste marken busk- och slyröjas. Detta för att inte fältskiktets karakteristiska och ljuskrävande örter skall kvävas eller utkonkurreras av mer skuggtåliga växter. Vidkroniga träd är ett mycket viktigt inslag då de utgör levnadssubstrat för många, för naturtypen karakteristiska, och nationellt hotade arter. Särskilt viktigt är vidkroniga ekar och lindar. Vidkroniga ekar och lindar utvecklas ofta genom att träden får stå fritt och inte utkonkurreras av andra mer skuggtåliga arter. Till dem knutna karaktärsarter av främst insekter och lavar är också beroende av ljus och värme. Vidare så är även ett kontinuerligt tillskott av död ved en förutsättning för många trädlevande svampar och insekter.

Områdena får ej gödslas och djuren bör ej heller stödutfodras. Detta leder till konkurrensfördel för mer näringsgynnade ofta högre och bredbladiga växter som snabbt konkurrerar ut de för naturtypen karakteristiska arterna.

Om föryngringen av ek och lind är otillfredsställande måste plantor hägnas in och skötas så att de får möjlighet att utvecklas till jätteträd.

För några delar är det nödvändigt med en restaurering av naturtypen (se karta)

Hotbild - vad kan påverka naturtyperna negativt?

Observera!

En komplett lista över samtliga hotbilder är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta. Verksamheter eller åtgärder som kan tänkas realisera någon eller några av de nedanstående hotbilderna t.ex hydrologiska förändringar kan betraktas som tillståndspliktiga (det behöver dock inte betyda att de inte kan tillåtas.) Listan omfattar tillståndspliktiga verksamheter och effekter av dessa såväl som befintliga och potentiella situationer och problem som behöver åtgärdas, t.ex. brist på blå bård, invandring av gran m.m.

Mälarens reglering medför uteblivna naturliga vattenståndsfluktuationer vilket innebär bl.a. att strandängar, mader och andra strandnära marker inte översvämmas i samma utsträckning längre. Detta medför kraftigt försämrade livsvillkor för många arter eftersom översvämmade strandängarna är en av de mest centrala/nödvändiga strukturerna i ett våtmarksområde och påverkar indirekt väldigt många organismer. Mälarens reglering har också inneburit att det inte finns någon naturlig störning på vassen i form av istryck, dränkning m.m. Därav breder den ut sig alltmer, homogeniseras och växa in i strandängar och betesmarker. Vassen konkurrerar således snabbt ut slätter och betesberoende vegetation på land samt typisk, och artrik vattenvegetation på grunda områden i Mälaren när vattenståndsvariationen minskar.

Ökad eutrofiering pga. näringsläckage från vägar, omgivande åkermark och enskilda avlopp orsakar ökad växt- och algproduktion. Detta leder i sin tur till ökad grumlighet och ökade nedbrytningsprocesser i vattnet med syrebrist som följd. Detta kan medföra att fisken slås ut vintertid och det medför också försämringar för bl.a. djurplankton som utgör en viktig basföda i näringskedjan. Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Rensning av diken kan orsaka grumling och på så sätt påverka vattenmiljöerna negativt.

Näringsläckaget är inte bara ett hot mot vattenmiljöerna utan kan även påverka betesmarkernas flora. Detta genom att ge konkurrensfördel åt näringsälskande växter. Dessa ofta högre och bredbladiga växter är mindre lämpliga som föda åt betesdjuren och de tränger bort de för naturtyperna traditionella och ljuskrävande lägre örter. Stödutfodring och vinterbete innebär ökad näringstillförsel och får motsvarande konsekvenser. Även skogsmarkernas fältskikt kan påverkas av läckage av näringsämnen från omgivande mark.

Felaktig, för svag eller utebliven hävd medför att fuktängarna, de artrika gräsmarkerna och de trädklädda betesmarkerna snabbt växer igen. Ett för tätt träd- och buskskikt medför att för naturtyperna mindre skuggtåliga, viktiga och karakteristiska arter så som späda örter och ek utkonkurreras. Idag saknas hävden helt på några områden och detta måste återupptas samt vid behov kompletteras med sly- och buskröjning. (se karta).

Brist på blå bård innebär begränsat livsutrymme för många av den naturligt eutrofa sjöns och fuktängarnas arter. Blå bård är en av de mest centrala/nödvändiga strukturerna i ett våtmarksområde och påverkar indirekt nästan alla organismgrupper. För fåglar t.ex. innebär blå bård ökad födotillgång och lämpliga häckplatser.

Alla former av skogsbruksåtgärder t.ex. avverkning, gallring, markberedning, plantering m.m. utgör ett stort hot ädellövskogen och den västliga taigan. Detta genom att;

- den naturliga dynamiken i skogarna störs.
- risk för isoleringseffekter på arter som kräver sammanhängande skogsmarker för sin överlevnad.
- arter som är knutna till trädskiktet eller marklevande arter som kräver beskuggning kan försvinna.
- den hydrologiska balansen i skogen störs med ändrad vegetationssammansättning m.m. som följd.

Det är viktigt att påpeka att även skogsbruk i anslutning till utpekade skogsbestånd kan utgöra hot genom förändrade hydrologiska-, vind-, temperatur- och beskuggningsförhållanden.

Brist på utveckling av gamla och grova träd medför att den trädklädda betesmarkens kontinuitet av grova träd riskerar att brytas. Detta får allvarliga följder för många av naturtypens typiska arter och läderbaggen som är beroende av jätteträden.

Invandring av gran eller främmande trädslag utgör ett hot mot främst ädellövskogen.

Hydrologiska förändringar pga dikning/dränering m.m. är ett hot mot samtliga naturtyper.

Exploatering av strandområdet, muddring samt utsläpp från punktkällor (i hela Mälaren) **eller utsättning av främmande arter** (i hela Mälaren) är andra påtagliga hot som kan medföra att naturtyperna förstörs och deras typiska arter försvinner.

Bevarandemål och uppföljningsmetoder för naturtyperna

Observera!

Bevarandemålen och uppföljningsmetoderna kommer att preciseras och eventuellt ändras efter genomförd sk. basinventering mellan åren 2005 – 2008.

Naturligt Eutrof Sjö (3150)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 1258 ha.	Flygbildtolkning minst vart 12:e år.
Ph-värdet skall vara >7 och totalfosforhalten mellan 25 & 125 µg/l	Provtagningar i objektet enligt handboken för miljöövervakning
Vassens täckningsgrad i naturtypen skall inte överstiga X %	Flygbildstolkningar minst vart 12:e år, alternativt fältkontroll minst vart 12:e år.
Blå bärd vid Billingen, Freden och Lagårdssjön där där mark- och skötsel förhållandena tillåter.	
De typiska kärlväxtarterna (<i>ange arter</i>) skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Inventering enligt handboken för miljöövervakning minst vart 12:e år med start år X
De typiska fågelarterna (<i>ange arter</i>) skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Inventering av arterna med lämplig standardiserad metod med start år X , därefter minst vart 6:e år.

Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen (6270)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 51 ha.	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt fältbesök minst vart 6:e år.
Träd- och buskskiktets täckningsgrad överstiger inte 5 %	
Minst 90 % av naturtypen (se karta) skall vid vegetationssäsongens slut vara så väl hävdad att ingen förna årligen ansamlas på marken.	
De typiska kärlväxtarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Kontroll av förekomst eller täckningsgrad i, med för syftet lämplig metod, utlagda provytor. Start år X därefter minst vart 6:e år.

Fuktängar med blåtåtel eller starr (6410)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 175 ha.	Statistik från EU-stödshanteringen minst var 12: år. Kontroll m.h.a flygbilder alt. fältbesök minst vart 6:e år
Träd- och buskskiktets täckningsgrad är max 5 %	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt fältbesök minst vart 6:e år
Naturtypen skall översvämmas årligen på våren i minst ett par veckor.	Statistik från pågående mätningar av mälarens vattenstånd.
Minst 90 % av naturtypen (se karta) skall vid vegetationssäsongens slut vara så väl hävdad att ingen förna årligen ansamlas på marken.	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt fältbesök minst vart 6:e år.
De typiska kärlväxarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Kontroll av förekomst eller täckningsgrad i, med för syftet lämplig metod, utlagda provytor. Start år X därefter minst vart 6:e år.
De typiska fågelarterna (XXX) skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Inventering av arterna med lämplig standardiserad metod med start år X , därefter minst vart 6:e år.

Västlig Taiga (9010)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 50 ha.	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt fältbesök minst vart 18:e år.
Den totala lövträdsandelen skall uppgå till minst 10 - 20 %.	
Andelen död ved skall utvecklas naturligt till 20%.	Standardiserad kontroll i fält minst vart 18:e år.
De typiska kärlväxarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X .	Kontroll av förekomst eller täckningsgrad i, med för syftet lämplig metod, utlagda provytor. Start år X därefter minst vart 18:e år.

Ädellövskog (9020)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 82 ha.	Kontroll m.h.a flygbilder alt. fältbesök minst vart 18:e år
Andelen död ved skall utvecklas naturligt till 20%.	Standardiserad kontroll i fält minst vart 18:e år.
Ädellövträden ska utgöra minst 50 % av grundytan.	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt fältbesök minst vart 18:e år.
Gran skall utgöra max 5 % av grundytan.	
De typiska kärlväxtarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X.	Kontroll av förekomst eller täckningsgrad i, med för syftet lämplig metod, utlagda provytor. Start år X därefter minst vart 18:e år.
De typiska fågelarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X.	Inventering av arterna med lämplig standardiserad metod med start år X, därefter minst vart 18:e år.

Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070)

<u>BEVARANDEMÅL</u>	<u>UPPFÖLJNINGSMETODER</u>
Naturtypens areal i området skall uppgå till minst 63 ha.	Kontroll m.h.a flygbilder alternativt. fältbesök minst vart 6:e år
Trädskiktets täckningsgrad ska vara mellan 25 – 75 %	
Inom naturtypen skall ersättningsträd för nuvarande och kommande större träd finnas i tillräcklig mängd för att säkerställa en långsiktig kontinuitet av gamla och grova träd	
Minst 90 % av naturtypen skall vid vegetationssäsongens slut vara så väl hävdad att ingen förna årligen ansamlas på marken.	
De typiska kärlväxtarterna XXX skall bibehållas eller öka i jämförelse med år X.	Kontroll av förekomst eller täckningsgrad i, med för syftet lämplig metod, utlagda provytor. Start år X därefter minst vart 6:e år.

Arternas ekologiska krav

Läderbagge (*Osmoderma eremita*) (A1084)

Läderbaggen är knuten till äldre ihåliga lövträd med stora mängder mulm. I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra träd som blir ihåliga. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden. Läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet och det är sällan man ser arten i helt slutna bestånd. Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare döda veden. Arten kan stanna mycket länge i samma träd. Läderbaggen har begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Förflyttningar av individer mellan träd på upp till 190 m avstånd har iakttagits. Om avstånden är längre mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekter stor betydelse för artens förekomst.

Pga av bristfälligt dataunderlag råder det idag stor osäkerhet huruvida läderbaggen fortfarande förekommer i Strömsholmsområdet. Senaste dokumenterade fyndet är ifrån 1953. Bästa förutsättningarna finns runt och öster om slottet samt på Billingen.. Här finns ett antal äldre grova hålträd som skulle kunna fungera som substrat. Det är av största vikt att dessa träd hålls fristående samt att vissa partier med tätare trädkikt och lämpliga träd får en glesare struktur.

Asp (*Aspius aspius*) (A1130)

Vandrar efter islossningen i april-maj upp i strömvatten för lek då vattentemperaturen nått minst 5° C. Leken sker främst över grus- och stenbottnar, men också över växtrika områden med rent och syrerikt vatten. Vissa asppopulationer leker också på grundare områden i sjöar. I sjöarna uppträder aspen ofta pelagiskt såväl i ytskiktet som på relativt stora djup. Som ung lever aspen huvudsakligen på planktonorganismer, insektslarver och kräftdjur. Vid en längd av 20-30 cm övergår den så gott som helt till fiskföda. Strömsholms kanal, som rinner genom området, utgör ett viktigt lekområde för aspen. Den har möjlighet att vandra upp till Mölntorp. Det är således viktigt med fria vandringsvägar och att vegetation, bottenstruktur samt vattnets kvalitet i Kolbäcksån inte försämras.

Rördrom (*Botaurus stellaris*) (A021)

Rördromen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Reviret under häckningstid omfattar normalt 20-40 ha. Arten är polygyn, vilket medför att hanarna under häckningstid kan förflytta sig över större områden och mellan olika sjöar. Den söker oftast föda i vasskanten mot fria vattenytor och därav föredrar den flikiga vassbestånd med kanaler och laguner som ger mycket gräs mot vatten. Normalt undviker den jämnåriga och torrare vassbestånd, busk- och trädvegetation samt surt vatten. Rördrommen förekommer med minst 1 par årligen i vassområdet på Billingen samt vissa år även i vassbältet som kantar sjön freden.

Bivråk (*Pernis apivorus*) (A072)

Bivråken föredrar högproduktiva skogsmarker för sin bosättning, vilket i södra Sverige innebär att lövskogrika skogstyper är prefererade. En orsak till att högproduktiva skogar föredras är troligen att födotillgången i form av trastungar etc. är högre i dessa än i mer fattiga skogar. Bivråken lever i hög utsträckning på fågelungar under maj-juni. Under ungarnas boperiod (juni-augusti) måste god tillgång på geting och i viss mån humlor finnas i närheten av häckningsplatsen. Arten jagar dock över stora arealer (upp mot 100 km²). Det är osäkert om arten häckar inne i Natura 2000-området men området utnyttjas frekvens som jaktområde

Havsörn (*Haliaeetus albicilla*) (A075)

Strömsholm utgör jaktmarker för havsörn, främst vintertid. Pga av artens sentida expansion är det inte omöjligt att den snart häckar i mälarområdet vilket ytterligare skulle öka Strömsholms betydelse för arten. Hos havsörnen är det delar av populationen i och kring mälaren som året runt jagar i området. Vintertid kan dock även någon utsocknes individ uppehålla sig här. Artern är beroende av ett bra födounderslag dvs. fiskrika vatten och stor mängd/ansamling av änder. Det är viktigt att byte finns under varje årstid.

Brun Kärrhök (*Circus aeruginosus*) (A081)

Arten är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammelvass att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas till någon kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver. I Strömsholm häckar arten troligen i vassbältena vid Freden och Billingen.

Fiskgjuse (*Pandon Haliaeetus*) (A094)

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Den är vidare beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det stora risboet byggs i toppen av plattkronade kraftiga träd med utsikt över omgivningen. Det lämpligaste trädslaget är tall ($\geq 90\%$) men även andra större och kraftiga trädslag kan användas. Strömsholm utnyttjas årligen av minst 5 par som jaktmarker. Häckningar av flera par konstateras årligen på Billingen samt minst ett par på Jordmarken.

Småfläckig sumphöna (*Porzana porzana*) (A119)

Häcker vid våtmarker med någorlunda stabilt lågt vattenstånd och inte helt sluten vegetation helst mader med fräken eller högstarr, i andra hand områden med bladvass eller säv.

Vidsträckt våtmarker föredras, där det finns möjligheter till förflyttning vid förändringar i vattendjupet. Födan består av små vatteninsekter och vattenväxter. I Strömsholm kan arten höras spela ifrån moderna kring lagårdssjön, ute på Billingen samt på fuktängarna vid Jordmarken.

Svarttärna (*Chlidonis niger*) (A197)

I Strömsholm häcker svarttärna vissa år i Lagårdssjön med ett varierat antal par.

Svarttärnan förekommer främst i träskartade, grunda, näringsrika sjöar. Den kräver tillgång till lämpliga häckningsplatser i form av öar med flytbladsvegetation, fristående vassruggar med liggande vass samt i viss mån dybankar. Den gynnas av vegetationsdöd och upplyftning av rotfilt på grund av stora vattenståndsfluktuationer, maskinell vasslåtter och rotkultivering.

Bete och slätter är betydelsefullt genom skapandet av lågvuxna växtsamhällen med öppna grunda vattenmiljöer med rik insektsproduktion. Svarttärnan häcker gärna inne eller i anslutning till skrattnåskolonier som skydd mot kråkor mm. Den bygger en tämligen stor, men slarvigt hopsatt bale på den flytande växtligheten, vilket gör den känslig för oväder med kraftiga vindar och stora vågor. Det bör påpekas att svarttärnan kan förflytta sig åtskilliga km från boplatserna till goda födosöksområden och därav kan variera kraftigt lokalt från år till år vad gällande antalet häckande par. Bevarandestatusen bör därför bedömas regionalt och omfatta flera Natura 2000 områden i länet så som Asköviken, Tämnaren och Svartåområdet. Svarttärnan kräver god tillgång på föda i form av alla slags insekter (främst akvatiska arter) och fiskyngel. Den födosöker både över öppet vatten, kärr och våta strandängar.

Spillkråka (*Dryocopus martius*) (A236)

Spillkråkan behöver tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. Den kräver också tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror.

Dessa är ofta knutna till gammal och grov samt död ved. Det är därför viktigt att områdets lämpliga boträd främst av asp men även de grövre ädellövträden sparas. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Arten häcker troligtvis inom området med 1- 2 par.

Törnskata (*Lanius collurio*) (A338)

Törnskatan kräver tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier och kortbetade gräsytor samt välutvecklade brynmiljöer. Lämpliga törnskatemarken finns spritt i Strömsholm.

Sädgås (*Anser fabalis*)

Strömsholm utgör en viktig rastlokal för sädgässen och årligen rastar stora flockar. Särskilt strandängarna kring Lagårdssjön och markerna ner mot Freden är viktiga födosöksmarker. Området nyttjas också som övernattningsområde (gässen flyger ut och övernattar på vattnet)

Årta (*Anas querquedula*), **Skedand (*Anas clypeata*), **Stjärtand** (*Anas acuta*)**

Strömsholm fungerar främst som en rastlokal för dessa arter och varje år rastar mindre antal av de tre arterna i lagårdsjön och på Billingen. Arterna har en liknande ekologi och är knutna till grunda näringsrika sjöar och kustvikar med översvämmade strandängar, blå bård och tuviga mader. Det ska finnas rikligt med flytblads- och undervattensvegetation. Födan är både vegetabilisk (t.ex frön från vattenväxter) och animalisk (små kräftdjur, mollusker, insekter och deras larver) och silas genom lameller i näbben. Stjärtanden och årtan är under vår- och höstflyttningen koncentrerad i stora flockar till ett litet antal rastlokaler och bevarandet av dessa lokaler är av största vikt. Den svenska populationen av årta är en randpopulation och dess storlek kan därför naturligt variera från år till år.

Hotbild - vad kan påverka arterna negativt?

Observera!

Den hotbild som gäller naturtyperna i området (se ovan) gäller även de förekommande arterna. Nedan anges mer artspecifika hot som gäller utöver den gemensamma hotbilden för naturtyper och arter. Verksamheter eller åtgärder som kan tänkas realisera någon eller några av de nedanstående hotbilderna t.ex störning vid boplats, kan betraktas som tillståndspliktiga (det behöver dock inte betyda att de inte kan tillåtas.) Listan omfattar tillståndspliktiga verksamheter och effekter av dessa såväl som befintliga och potentiella situationer och problem som behöver åtgärdas, t.ex. bopredation och igenväxning

Igenväxning av strandängarna är ett av de stora hoten mot flera av arterna. Orsaker till igenväxning är bl.a. utebliven, felaktig eller för svag hävd. Ökad näringsbelastning på strandängarna ger konkurrensfördel åt näringsälskande, ofta högre och bredbladiga växter. Dessa blir ganska snabbt dominerande i fältskiktet. Om en strandäng får allt för stor dominans av dessa växter förlorar den sin attraktionskraft som häck- och födosöksplats för fåglar. Igenväxningen drabbar främst arter som huvudsakligen söker föda på eller i kanten av välhävdade strandängar. Uppväxande träd och buskar är bra utsiktsplatser för rov- & kråkfåglar samt underlättar för räv och grävling att osedda tas sig ut på fuktängarna. Därav kan många häckande änder, sumphöns, vadare och tärnor bli utsatta för ökat predationstryck och boplundring.

Försämrad vasskvalité, dvs minskad flikighet och homogenisering kan medföra att rördrom och brun kärnhök får begränsat livsutrymme.

Brist på lämpliga boplatser i form av isolerade vass- och flytbladsöar är ett hot mot svarttärnan.

Störning vid boplatser kan medföra misslyckad häckning för flera av arterna. Svarttärnorna är särskilt känsliga för störningar vid kolonierna under den tidiga etableringsfasen. Detta kan få arterna att överge bona. Fiskgjusen är också särskilt störningskänslig vid boplatsen och eftersom den ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanotning etc. i boets omedelbara närhet ett hot.

Bopredation av mink och grävling kan stundom vara påtaglig. Särskilt utsatta är svarttärnan samt rördromen.

De träd som är lämpliga livsmiljöer för läderbaggen hotas genom konkurrens från yngre lövträd och gran. Många, för läderbaggen lämpliga, ekar har dött under senare decennier på grund av överväxning och utskuggning. Tillsammans med avverkning och bortstädning av hålträd i parker och alléer (s.k. ”farliga träd”) medför detta en kraftig försämring av artens möjlighet av finnas kvar i området. Det är därför av största vikt att de lämpliga träden på Billingen samt i anslutning till slottet, dvs. utanför naturreservatet, får stå kvar samt att övriga lämpliga ekar friställs. Vidare finns en **brist på ”ersättningsträd”** som medför att kontinuiteten av gamla och grova träd kan brytas och läderbaggen inte får några möjligheter att leva kvar i området. Pga. artens begränsade spridningsförmåga är den mycket känslig för isoleringseffekter och ett hot mot arten är upphörd konnektivitet mellan lämpliga ekar. Då läderbaggen har en väldigt lokal förekomst och mycket begränsad spridningsförmåga löper populationerna risk att dö ut genom slumpmässiga händelser även om antalet lämpliga träd skulle hållas konstant.

En alltför intensiv fågeljakt skulle utgöra ett stressmoment och kan medföra försämrade rastmöjligheter för fågelarterna. Det är därför viktigt att jakten bedrivs i en form som inte äventyrar arternas möjlighet att utnyttja Strömsholm som häck- och rastplats.

Dikning, ”förtorkning” eller andra hydrologiska förändringar i det närliggande landskapet kan innebära försämrade livsmiljöer för de flesta av fåglarna. Ett stort hot mot arterna är att grunda sankmarker påverkas av jordbruket – mader och fuktängar dräneras och överförs till åkermark medan åar eller grunda sjövikar vallas in för att förhindra översvämning. En allmän ”förtorkning” av landskapet (täckdikning, dikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika marker till täta produktionsskogar av barrträd medför minskad förekomst av insekter, och groddjur m.m. vilket ger ett drastiskt försämrat födounderlag.

Brist på insektsrika miljöer i det närliggande landskapet som t.ex. opåverkad lövskog, ängsmarker, åkerrenar samt välutvecklade bryn m.m. medför minskad insektsförekomst. Detta innebär brist på föda för många arter bl.a. bivråk och törnskata.

Bevarandemål och uppföljningsmetoder för arterna.

Observera!

De bevarandemål som gäller för naturtyperna i området (se ovan) kan i de flesta fall även ses som bevarandemål för de utpekade arterna. Nedan anges mer artspecifika mål som gäller utöver de gemensamma målen för naturtyper och arter. Liksom för naturtyperna kommer bevarandemålen och uppföljningsmetoderna att preciseras och eventuellt ändras efter genomförd sk. basinventering mellan åren 2005 – 2008

BEVARANDEMÅL

UPPFÖLJNINGSMETOD

<p>I Strömsholm skall årligen minst häcka 1 par rördrom, X par skedand och årtar, X par bivråk, X par brun kärrhök, 2-4 par fiskgjuse, X par svarttärna, X par spillkråka och X par törnskata. I området skall svarttärnan förekomma regelbundet och helst häcka med x-x par minst vart 5:e år. Vidare skall det årligen minst rasta X sädgäss, X årtor, X stjärtänder, X skedänder. I området skall det också årligen finnas minst X spelande hannar av småfläckig sumphöna. Minst 1-5 havsörnar skall nyttja området för födosök (uppehålla sig i området) under varje årstid, med undantag av den period då vattnet fryser till is.</p>	<p>Inventering och räkning av rastande individer med för syftet lämplig standardiserad metod minst vart 6:e år.</p>
<p>Området skall hysa en livskraftig population av läderbagge (<i>specificeras</i>)</p>	<p>Flygbildstolkningar minst vart 12:e år, alt fältkontroll minst vart 12:e år.</p>
<p>Vassbältet skall ha sådan utformning att det finns lämpliga boplatser för både rördrom och brun kärrhök.</p>	<p>Fältkontroll minst vart 18:e år.</p>
<p>Inom området finnas minst X fristående träd av främst ek och lind, som antingen är eller har möjlighet att utvecklas till jätteträd. Träden skall vara frihuggna så att kronor och stammar blir väl solexponerade.</p>	

Bevarandeåtgärder

Området är idag skyddat som naturreservat. Reservatets skötselplan behöver dock revideras så att syftet med Natura 2000-området och bevarandemålen i denna plan uppnås. Samtidigt är det viktigt att den nya skötselplanen tar hänsyn till friluftslivets behov och möjligheten att levandegöra områdets kulturhistoriska värden. Den nya skötselplanen bör också ge utrymme för att åtgärda skador som uppkommit för friluftslivet och kulturmiljön m.m. i samband med oförutsedda händelser som t.ex. större stormar. Den nya skötselplanen bör vara framtagen senast år 2007.

Utöver revidering av skötselplanen måste följande bevarandeåtgärder genomföras;

- Samtliga fuktängar, silikatgräsmarker och trädklädda betesmarker skall i framtiden omfattas av EU:s miljöstöd för betesmarker el. motsvarande. Den skötsel som föreskrivs där är i dag tillräckliga för att uppnå bevarandemålen I händelse av att miljöersättningen ändras och övergår i någon annan form som dock motsvarar dagens ersättning skall nya avtal tecknas. Om ersättningen skulle upphöra helt bör ett skötselavtal mellan brukare och länsstyrelsen tecknas för att säkerställa att bevarandeplanens mål uppnås. Det är viktigt att ersättningens föreskrifter säkerställer att fuktängarna inte växer igen och att "kortsnaggade" strandängar finns vid vegetationsperiodens slut. Det är samtidigt viktigt att föreskrifterna tar hänsyn till brukarens behov av flexibilitet o likn. Miljöersättningarna måste också säkerställa att fuktängarna inte utsätts för en ökad näringstillförsel bl.a. genom tillskottsutfodring. För några områden innebär ovanstående att de skall restaureras till betes- eller slättermarker av sådan kvalitet att de kan omfattas av EU:s miljöersättningar (se karta). Restaureringarna bör vara genomförda senast 2008.

- Det är nödvändigt att långsiktigt säkerställa en god hävd på områdets betesmarker. En grundförutsättning för att bibehålla eller öka antalet betesdjur är att djurhållningen blir lönsam för jordbrukaren. I områden som detta finns ett högt allmänt intresse av att hålla betesdjur för att nå bevarandemålen för Natura 2000. Storleken på investeringsstöd eller motsvarande statligt bidrag för ombyggnad eller nyproduktion av djurstallar måste utformas så att det kan anpassas till det allmänna intresset av en naturvårdsproduktion med betesdjur. Modellen bör vara att ju större det allmänna intresset är desto högre bör bidraget vara. Detta är en fråga primärt för de centrala verken och regeringen att bevaka och utforma.

- För att underlätta för betesdrift på Billingens södra del bör man ställa i ordning den väg som tidigare förband den södra och centrala delen av Billingen.

- För att undvika gnagskador på värdefulla träd samt eventuella trampskador på fornlämningar bör man helst beta med nöt- eller får (och inte med hästar) på marker där sådana skador kan uppstå eller hägna bort värdefulla träd och fornlämningar.

- För att förbättra häck- och rastmöjligheterna för and- och vadarefåglar på Billingen måste hävden intensifieras ut mot vassen. På detta sätt finns möjligheten att skapa blå bård. Fällindelning av betesmarken kan här vara effektivt för att pressa ut djuren mot vassen.

- Det är viktigt att säkerställa tillräckligt med habitat för läderbaggen och andra arter kopplade till solexponerade gamla ädellövträd och välutvecklade brynmiljöer. Detta medför att lämpliga träd skall friställas så att både stammar och kronor blir solexponerade och att attraktiva brynmiljöer skall skapas. Med attraktiv brynmiljö menas flikiga bryn med rikligt av blommande buskar.

- För att säkerställa kontinuiteten av lämpliga träd för läderbaggen skall yngre träd kontinuerligt utses och skötas så att de får möjlighet att utvecklas till jätteträd. Små plantor skall, om nödvändigt hägnas in tills dess de inte längre är begärligt bete.

- För att bemästra den pågående eutrofieringen måste åtgärder sättas in för att minska växtnärläckaget ifrån närliggande jordbruksmarker. Krav på åtgärder måste riktas till lantbrukare i avrinningsområdet och kan vara i form av riktade projekt eller restaureringsåtgärder m.m. Åtgärder kan rymmas inom EU:s miljöstödd och bör bestå av t.ex. fånggrödor, skyddszoner anläggning av kväve- och fosforfällor i de större diken som finns i området.

- För att de Natura 2000-naturtyper och arter som är knutna till Mälaren och dess strandnära miljöer skall nå och/eller bibehållas i gynnsam bevarandestatus, och likaså om målet i EU:s ramdirektiv för vatten om god ekologisk status i Mälaren skall nås, måste en större och mer naturlig vattenståndsvariation skapas. Det bör därför utredas vilka effekter en mer naturvårdsanpassad reglering av Mälaren får på övriga samhällsintressen så som sjöfart, jordbruk, säkerhet och vattentäkt m.m. Man måste sedan arbeta för att åstadkomma en reglering som på ett bättre sätt beaktar naturvårdens intressen än vad som hittills har skett. Detta innebär att man bör eftersträva perioder med framför allt högre vattenstånd under vår och höst. Det bedöms inte möjligt att återskapa en helt naturlig vattenståndsvariation. De negativa effekterna av Mälarens reglering på Natura 2000-området måste därför minimeras genom att med hjälp av skötselåtgärder efterlikna den naturliga påverkan på området som vattenståndsvariation innebär i form av vegetationsstörning översvämning m.m.

- Punktutsläpp eller andra större föroreningar i hela Mälaren samt ev. utsättning av främmande arter är andra verksamheter som måste minimeras/förhindras.

- Det nuvarande jakttrycket på fågel bedöms inte vara så pass kraftigt att jakten motverkar att bevarandemålen i denna plan uppnås. Skulle dock jakttrycket intensifieras kan detta utgöra en störning och stressmoment på fågelfaunan. Detta kan medföra försämrade födosökmöjligheter och att arterna lämnar lokalen. Jakten skulle också kunna påverka svanarnas och gässens möjligheter till ostörd övernattnings på sjön. Vid en alltför omfattande jakt som orsakar en kraftig störning på fågelfaunan måste åtgärder vidtas. I första hand bör frivilliga överenskommelser eftersträvas som säkerställer att jakt åtminstone inte bedrivs inom hela området samtidigt. Detta kan åstadkommas på olika sätt, t ex genom att en eller flera jaktfria zoner inrättas, att jakt tillåts endast en bestämd dag i veckan eller att jakten bedrivs alternerande mellan olika delar av området.

- Om behov uppstår bör mink- och grävlingssjakten organiseras och intensifieras i området. Jakten bör i första hand bedrivas av jakträttsinnehavaren eller av dem utsedda personer.

Övervakning och uppföljning

Under år 2005- 2008 genomför Naturvårdsverket i samarbete med Länsstyrelserna en så kallad basinventering av alla Natura 2000-områden i Sverige. Inventeringsresultaten kommer att ligga till grund för eventuella ändringar i bevarandeplanen med avseende på viktiga kompletteringar, rättning av felaktiga data eller för att göra justeringar i skötsel förslagen. Bevarandeplanen är alltså ett levande dokument som kan uppdateras eller revideras vid behov.

Vart sjätte år ska Sverige rapportera bevarandestatusen till EU. Förslag till uppföljningsmetoder anges i samma tabell som arterna och naturtypernas bevarandemål. Uppföljning av bevarandemålen för Natura 2000 områdena kommer framför allt att ske i objekt med skötselkrävande naturtyper. Naturtyper som inte är skötselkrävande kommer att följas upp där Länsstyrelsen anser det särskilt motiverat, samt i ett mindre antal objekt som ingår i den nationella uppföljningen av natura 2000.

Karta över Natura 2000-området Strömsholm SE0250005

Tillhör Länsstyrelsens bevarandeplan, dnr 511-5895-05

N

Lagårdssjön

Djurgårdsskogen

Freden

Jordmarken

Billingen

Sävholmen

- Områdesgräns
- Naturligt Eutrof sjö
- Artrik silikatgräsmark
- Artrik silikatgräsmark med restaureringsbehov
- Fuktäng
- Fuktäng med restaureringsbehov
- Trädklädd betesmark
- Trädklädd betesmark med restaureringsbehov
- Ädellövskog
- Västlig taiga

OBS! Ytterligare mark kan komma att identifieras som Natura 2000-habitat efter genomförd basinventering

1:30 000

Karta över Natura 2000-området Strömsholm SE0250005

Tillhör Länsstyrelsens bevarandeplan, dnr 511-5895-05

N

Lagårdssjön

Djurgårdsskogen

Freden

Jordmarken

Billingen

Sävholmen

- Områdesgräns
- Naturligt Eutrof sjö
- Artrik silikatgräsmark
- Artrik silikatgräsmark med restaureringsbehov
- Fuktäng
- Fuktäng med restaureringsbehov
- Trädklädd betesmark
- Trädklädd betesmark med restaureringsbehov
- Ädellövskog
- Västlig taiga

OBS! Ytterligare mark kan komma att identifieras som Natura 2000-habitat efter genomförd basinventering

1:30 000

1981-11-11

11.121-732-75

NATURRESERVAT

Beskrivning av reservatet

Reservatets benämning: Lindöberget
Kommun: Köping
Socken: Munktorp
Fastighet: Del av Stäholm 3:14
Lägesbeskrivning: Topografisk karta 10 G Eskilstuna NV
Ekonomisk karta 10 G 9c, 10 G 9d
Gränser: Se bifogad karta (bilaga 1)
Areal: ca 47 ha, därav landareal ca 15 ha
Naturvårdsförvaltare: Köpings kommun
Ägare: Staten genom lantbruksstyrelsen

Grund för beslutet

Området utgörs av ett ca 25 m högt berg med tallbevuxna hållmarker på krönet och huvudsakligen ek-hasselskog i sluttningarna. Till berget ansluter fågelrika vassar.

Ändamålet med reservatet är att bevara områdets karaktär med dess rika flora och fauna för rekreation och undervisning, samt att underlätta allmänhetens tillträde till och vistelse i området.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det område som utmärks på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

1981-11-11

11.121-732-75

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående in-
skränkning i markägares och annan sakägares rätt att
förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. spränga, schakta, gräva eller utföra annan mekanisk markbearbetning. Undantag: underhåll av befintliga diken och vallar samt muddring i farleden
2. avverka eller röja annat än i enlighet med bifogad skötselplan
3. bedriva berg- eller moräntäkt
4. anordna upplag
5. bedriva jakt under lördagar och söndagar under tiden 1 maj-30 september
6. uppföra byggnad eller annan anläggning
7. dra fram mark- eller luftledning

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående mark-
ägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst
intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmän-
heten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. störa djurlivet genom att exempelvis på nära håll fotografera fågelbon eller klättra i boträd
2. medföra ej kopplad hund
3. göra upp eld annat än på särskilt anvisad plats
4. bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
5. plocka blommor, gräs, mossor eller lavar
6. tälta

1981-11-11

11.121-732-75

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

Syftet med vården och förvaltningen är att bibehålla områdets karaktär med tallbevuxna hållmarker, ädellövskogar, öppna gläntor och vassar. Mångformigheten skapar förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Syftet är också att med enkla åtgärder underlätta allmänhetens vistelse i området.

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 2). Reservatet skall från naturvårdssynpunkt förvaltas av Köpings kommun. Vid förvaltningen skall naturvårdsförvaltaren följa de direktiv som fortlöpande kan komma att meddelas av länsstyrelsen.

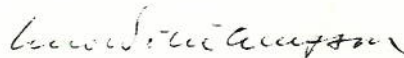
Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (jordbruksdepartementet) enligt bilaga, formulär 2.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen.

I beslutet deltog landshövdingens ställföreträdare länsrådet Uno Williamsson jämte ledamöterna Anders Andersson, Arne Andersson, Börje Berglund, Birger Broström, Ewald Carlsson, Carl-Gustav Enskog, Hans Hammar, Kai Jensen, Olov Landqvist, Gustav Lundberg, Evert Norberg och Olle Persson.

I den slutliga handläggningen deltog även förste byråinspektör Einar Marklund, föredragande, samt förste länsassessor Claes-Erik Wickström naturvårdsdirektör Gösta Larsson länsarkitekt Bengt Wignell överlantmätare Oscar Swensson länsantikvarie Henry Simonsson.

Uno Williamsson

Einar Marklund

Bilagor:

- Bil 1a Översigtskarta, skala 1:50 000
- " 1b Karta, skala 1:10 000
- " 2 Skötselplan
- " 3 Besvärshänvisning

Utdrag ur topografisk karta 10 G Eskilstuna NV

Skala 1:50 000

NATURRESERVATET LINDÖBERGET

KÖPINGS KOMMUN, VÄSTMANLANDS LÄN

— Gräns för naturreservat

SKALA 1:10000

LÄNSSTYRELSEN NATURVÅRDSENHETEN 1981

